

ВІДПУСТКИ-2025: ПРАВА, ТРИВАЛІСТЬ, РОЗРАХУНОК І ЗВІТНІСТЬ

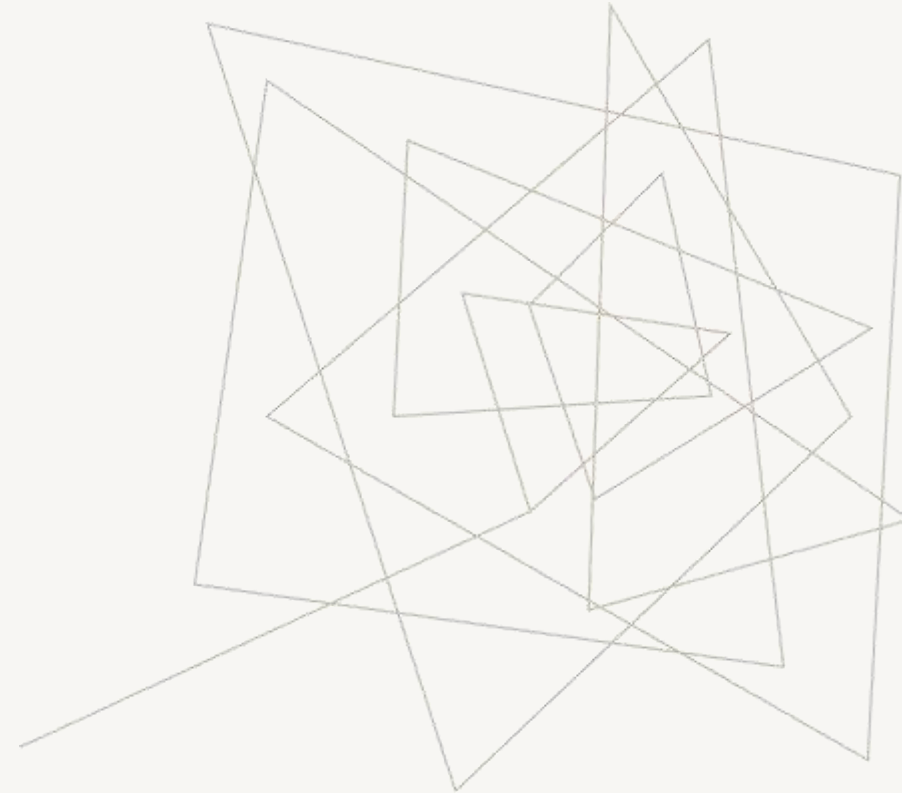
ЛІСТРОВА СВІТЛАНА

08.04.2025

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

ВЕБІНАР ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ БЮДЖЕТНИХ ТА КОМУНАЛЬНИХ
УСТАНОВ

ПЛАН ВЕБІНАРУ

ВІДПУСТКИ-2025: ПРАВА, ТРИВАЛІСТЬ, РОЗРАХУНОК І ЗВІТНІСТЬ

1. Щорічні відпустки під час дії воєнного стану
2. Чи може педагог відгуляти повну відпустку за поточний рік?
3. Як надавати відпустки в держорганах і ОМС у 2025 році
4. Чи надавати чорнобильські відпустки, відпустки УБД і дитячі
5. Відпустка без збереження зарплати під час дії воєнного стану
6. Як рахувати стаж для надання щорічної основної і додаткової відпустки
7. Які відпустки без збереження зарплати потрапляють до стажу для щорічної відпустки
9. Коли щорічні відпустки переносять на інший період і за яких умов?
10. Чи може керівник за власним рішенням відкликати працівника з відпустки
11. Працівник хоче вийти на роботу з щорічної відпустки
12. Як враховувати премії та винагороди під час оплати відпустки
13. Як розрахувати суму компенсацію за невикористані відпустки
14. Відпустки у Податковому розрахунку: Д1, 4ДФ, Д5
15. Помилково показали разом відпускні за 2 місяці: як виправити

ВІДПУСТКИ-2025: ПРАВА, ТРИВАЛІСТЬ, РОЗРАХУНОК І ЗВІТНІСТЬ

Які щорічні відпустки обов'язково надаються під час дії воєнного стану

ЩОРІЧНА ОСНОВНА ВІДПУСТКА за поточний робочий рік:

за рішенням роботодавця обмеження - 24 к.дн.

або

за рішенням роботодавця - повної тривалості *Закон № 2136*

ЩОРІЧНА ОСНОВНА ВІДПУСТКА за поточний робочий рік понад 24 к.дн. і щорічні відпустки за попередні робочі роки:

— без обмеження тривалості за будь-який робочий рік - **якщо роботодавець не проти**

У період дії воєнного стану роботодавець **може відмовити працівнику у наданні невикористаних днів щорічної відпустки**. Норми ч. 7 ст. 79, ч. 5 ст. 80 Кодексу законів про працю України та ч. 5 ст. 11, ч. 2 ст. 12 Закону України "Про відпустки" у період дії воєнного стану не застосовуються.
абз. 5 ч. 1 ст. 12 Закону № 2136

Немає обов'язку надавати відпустки до кінця робочого року при перенесенні і до кінця робочого року (2-го року).

ВІДПУСТКИ-2025: ПРАВА, ТРИВАЛІСТЬ, РОЗРАХУНОК І ЗВІТНІСТЬ

Як визначати робочий рік для щорічної відпустки

Стаття 6. Щорічна основна відпустка та її тривалість

Щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю не менш як 24 календарних дні **за відпрацьований робочий рік**, який відлічується з дня укладення трудового договору <...> *Закон про відпустки*

Приклад з практики: Працівника прийнято на роботу 25.09.2020, до 24.02.2022 він відгуляв усі дні відпусток, з 24.02.2022 по 31.03.2025 перебував у відпустці без збереження. Звільняється з роботи 10.04.2025.

Скільки днів відпустки йому належить за період з 24.02.2022 по 31.03.2025?

За даними обліку відпусток (в розділі V Особової картки чи іншій формі) **потрібно:**

- 1) визначити, за які робочі роки відпустка використана не повністю;
- 2) визначити стаж для відпустки за кожен робочий рік у календарних днях - до звільнення включно: **окремо до 31.12.2023 і з 01.01.2024.**

ЧИ МОЖЕ ПЕДАГОГ ВІДГУЛЯТИ ПОВНУ ВІДПУСККУ ЗА ПОТОЧНИЙ РОБОЧИЙ РІК?

Якщо тривалість щорічної основної відпустки працівника становить більше 24 календарних днів, надання не використаних у період дії воєнного стану днів такої відпустки переноситься на період після припинення або скасування воєнного стану. **За рішенням роботодавця невикористані дні такої відпустки можуть надаватися без збереження заробітної плати.**

У період дії воєнного стану надання працівнику будь-якого виду відпустки (крім відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та відпустки у зв'язку з усиновленням дитини) **понад щорічну основну відпустку**, передбачену абзацом першим цієї частини, **за рішенням роботодавця може здійснюватися без збереження заробітної плати.** Надання невикористаних днів такої відпустки переноситься на період після припинення або скасування воєнного стану. За рішенням роботодавця невикористані дні такої відпустки можуть надаватися без збереження заробітної плати.

Положення другого речення абзацу другого та абзацу третього цієї частини **не застосовуються до керівних працівників закладів освіти та установ освіти**, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, **педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників. ч. 2 і 3 ст. 12 Закону № 2136**

ОСОБЛИВОСТІ ВІДПУСТОК І КОМПЕНСАЦІЇ ДЛЯ ПЕДАГОГІВ

Порядок № 346:

1. Керівним, педагогічним, науковим і науково-педагогічним працівникам закладів освіти та навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів **щорічна основна відпустка повної тривалості у перший та наступні роки надається у період літніх канікул незалежно від часу прийняття їх на роботу** (абз. 3 п. 2).

2. **У разі звільнення** керівних, педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників закладів освіти та навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів,

— **які до звільнення пропрацювали не менш як 10 місяців**, грошова компенсація виплачується за не використані ними дні щорічної основної відпустки з розрахунку **повної її тривалості**;

— особам, які до звільнення пропрацювали **менш як 10 місяців**, - пропорційно до відпрацьованого ними часу (з розрахунку тривалості щорічної основної відпустки **за кожний відпрацьований місяць 5,6; 4,2 і 2,8 календарних дня** за тривалості щорічної основної відпустки відповідно 56, 42 і 28 календарних днів) (абз. 2 п. 6 Порядку № 346).

Як бути, коли були періоди, що не враховуються до стажу для відпустки?

Як надавати відпустки в держорганах та ОМС у 2025 році

У 2025 році (як і в 2024) відпустки, визначені п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону про відпустки, на які працівник держоргану набув право за останній відпрацьований робочий рік, мають бути використані ним до кінця 2025 року (ст. 30 Закону про Держбюджет-2025).

Відпустки, визначені п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону про відпустки, зокрема: **щорічна основні відпустки та додаткова відпустка за стаж держслужбовця**.

Ця норма поширюється не тільки на держслужбовців, а й на працівників патронатної служби, працівників, які виконують функції з обслуговування держорганів, інших працівників.

У разі невикористання працівником держоргану відпусток йому в межах затверджених видатків на оплату праці відповідного держоргану має бути виплачено грошову компенсацію за всі дні невикористаної відпустки, на які він набув право за останній відпрацьований робочий рік.

Посадовим особам, службовцям та робітникам ОМС щорічні відпустки надаються за загальними правилами.

ВІДПУСТКИ-2025:
ПРАВА, ТРИВАЛІСТЬ,
РОЗРАХУНОК І
ЗВІТНІСТЬ

ВІДПУСТКИ-2025: ПРАВА, ТРИВАЛІСТЬ, РОЗРАХУНОК І ЗВІТНІСТЬ

Як надавати відпустки в держорганах у 2025 році

Як рахувати останній відпрацьований робочий рік для щорічної основної відпустки?

Для надання щорічної основної відпустки відпрацьований робочий рік відлічується **з дня укладення трудового договору** (призначення на посаду держслужби).

У 2024 році останнім відпрацьованим робочим роком був 2023-2024 робочий рік.

У 2025 - останній відпрацьований робочий рік - 2024-2025.

Додаткова відпустка за стаж держслужби:

У 2024 році мали використати дні відпустки за **стаж, що збільшився у держслужбовця у його робочий 2023-2024 рік** (рік рахувався з дня виконання стажу у 2023).

Тому **у 2025 - це дні за збільшення стажу у 2024 (з дня виконання у 2024).**

лист НАДС від 26.09.2024 № 9342/10.3-24, лист Мінекономіки від 05.10.2024 № 4701-05/72452-09

ВІДПУСТКИ-2025: ПРАВА, ТРИВАЛІСТЬ, РОЗРАХУНОК І ЗВІТНІСТЬ

Чи обов'язково надавати у 2025 чорнобильські відпустки, відпустки УБД і дитячі відпустки

1. У період дії воєнного стану **роботодавець може відмовити працівнику у наданні будь-якого виду відпусток** (крім відпустки у зв'язку вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку), **якщо такий працівник залучений до виконання робіт на об'єктах критичної інфраструктури, робіт з виробництва товарів оборонного призначення або до виконання мобілізаційного завдання (замовлення).**
ч. 2 ст. 12 Закону № 2136

2. У період дії воєнного стану **надання працівнику будь-якого виду відпустки** (крім відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та відпустки у зв'язку з усиновленням дитини) **понад щорічну основну відпустку**, передбачену абзацом першим цієї частини, **ЗА РІШЕННЯМ РОБОТОДАВЦЯ** може здійснюватися без збереження заробітної плати. Надання невикористаних днів такої відпустки переноситься на період після припинення або скасування воєнного стану. За рішенням роботодавця невикористані дні такої відпустки можуть надаватися без збереження заробітної плати.
абз. ч. 1 ст. 12 Закону № 2136

Відпустки УБД, дитячі, творчі, для підготовки та участі у змаганнях, при народженні дитини - за рішенням роботодавця.

ВІДПУСТКИ-2025: ПРАВА, ТРИВАЛІСТЬ, РОЗРАХУНОК І ЗВІТНІСТЬ

Чи обов'язково надавати у 2025 чорнобильські відпустки, відпустки УБД і дитячі відпустки

Ці питання вирішуються на розсуд роботодавця:

1. Працівник може взяти щорічні відпустки повної тривалості за поточний робочий рік та **соціальну відпустки на дітей за поточний календарний рік** - якщо роботодавець не заперечує.
2. Працівник може взяти щорічні відпустки за попередні робочі роки та соціальні відпустки на дітей за попередні календарні роки - якщо роботодавець не заперечує.
3. Працівник може використати відпустку УБД - до кінця календарного року (інакше вона “згорає”) - якщо роботодавець не проти.
4. Працівнику варто надати чорнобильську відпустку, що компенсується за рахунок коштів Держбюджету.
5. Працівник може скористатися навчальною відпусткою - роботодавцям бажано не відмовляти в наданні такої відпустки.
6. Працівник може скористатися творчою відпусткою чи додатковою відпусткою для підготовки та участі в змаганнях - якщо роботодавець не заперечує.

ВІДПУСТКА БЕЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАРПЛАТИ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ: НА ЯКУ НОРМУ ПОСИЛАТИСЯ

Відпустка без збереження зарплати за ст. 25 Закону про відпустки:

— надається за заявою працівника в обов'язковому порядку за настання певних обставин, перелічених у цій статті.

Відпустка без збереження зарплати за годою сторін за ст. 26 Закону про відпустки:

— за сімейними обставинами та з інших причин працівнику — на термін, обумовлений угодою між працівником та роботодавцем але **не більше 30 календарних днів на рік** (ч. 1);

— у разі поширення епідемії, пандемії, необхідності самоізоляції працівника, виникнення загрози збройної агресії проти України, надзвичайної чи техногенної ситуації роботодавець на прохання працівника може надавати йому відпустку без збереження зарплати **без обмеження визначеного строку**, (така відпустка передбачена ч. 3 ст. 12 Закону № 2136 протягом дії воєнного стану). (ч. 3)

Відпустки без збереження зарплати за іншими законами: чорнобильцям і іншим категоріям.

Відпустки без збереження зарплати за Законом № 2136:

ч. 3 ст. 12 - на період дії воєнного стану за заявою працівника;

ч. 4 ст. 12 - тим, хто виїхав за кордон і ВПО на 90 днів в період дії воєнного стану надають за заявою в обов'язково.

У наказі про надання відпустки посилаємося:

1. У разі надання відпустки без збереження на підставі ч. 1 ст. 26 і ст. 25 Закону про відпустки.
2. За іншими законами - на відповідну норму.
3. У разі надання відпустки без збереження зарплати на підставі ч. 3 ст. 26 Закону про відпустки + посилання на ч. 3 ст. 12 Закону № 2136 чи норму іншого законодавчого акту.
4. Для відпустки без збереження зарплати на 90 днів - посилання за ч. 4 ст. 12 Закону № 2136.

ЯКІ ВІДПУСТКИ ПОТРАПЛЯЮТЬ ДО СТАЖУ ДЛЯ ЩОРІЧНОЇ ВІДПУСТКИ

Відпустка без збереження зарплати за ст. 25 Закону про відпустки:

— враховується до стажу для надання щорічної основної відпустки на підставі п. 4 ч. 1 ст. 9 Закону про відпустки.

Відпустка без збереження зарплати за згодою сторін за ст. 26 Закону про відпустки:

— **до 23.12. 2023 враховується** до стажу для щорічної основної відпустки на підставі п. 4 ч. 1 ст. 9 Закону про відпустки;

— **з 24.12. 2023 не враховується** до стажу для щорічної основної відпустки на підставі ч. 4 ст. 26 Закону про відпустки і ч. 2 ст. 12 Закону № 2136.

Відпустки без збереження зарплати за іншими законами: чорнобильцям і іншим категоріям.

— **не враховуються** до стажу для щорічної основної відпустки.

Відпустка без збереження зарплати на 90 днів під час дії воєнного стану на підставі ч. 4 ст. 12 Закону № 2136:

— **не враховується** до стажу для щорічної основної відпустки з 19.07.2022.

Час, коли працівник фактично не працював, але за ним згідно із законодавством зберігалися місце роботи (посада) та зарплата:

— **враховується** до стажу для щорічної основної відпустки.

Це додаткові відпустки учасникам УБД, дитячі, навчальні, творчі, для підготовки та участі у змаганнях, при народженні дитини, чорнобильцям.

ЯК РАХУВАТИ СТАЖ ДЛЯ НАДАННЯ ЩОРІЧНОЇ ОСНОВНОЇ ВІДПУСТКИ

До стажу роботи, що дає право на щорічну основну відпустку, зараховуються:

1) час фактичної роботи (в тому числі на умовах неповного робочого часу) протягом робочого року, за який надається відпустка;

2) час, коли працівник фактично не працював, але за ним згідно із законодавством зберігалися місце роботи (посада) та заробітна плата повністю або частково (крім періоду військової служби без збереження заробітку);

3) час, коли працівник фактично не працював, але за ним зберігалось місце роботи (посада) і виплачувалася допомога по державному соціальному страхуванню, крім частково оплачуваної відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

4) час, коли працівник фактично не працював, але за ним зберігалось місце роботи (посада) і йому не виплачувалася зарплата у порядку, визначеному статтями 25 і 26 цього Закону;

5) час навчання з відривом від виробництва тривалістю менше 10 місяців на денних відділеннях ПТНЗ;

6) час навчання новим професіям (спеціальностям) осіб, звільнених у зв'язку із змінами в організації виробництва та праці, у тому числі з ліквідацією, реорганізацією або перепрофілюванням підприємства, скороченням чисельності або штату працівників;

6-1) час, коли працівник, стосовно якого згідно із Законом встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, фактично не працював у зв'язку з позбавленням особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, але за ним зберігалось місце роботи (посада) і йому не виплачувалася заробітна плата;

7) інші періоди роботи, передбачені законодавством.

ЯК РАХУВАТИ СТАЖ ДЛЯ НАДАННЯ ЩОРІЧНОЇ ДОДАТКОВОЇ ВІДПУСТКИ

Стаття 9. Обчислення стажу роботи, що дає право на щорічну відпустку

2. До стажу роботи, що дає право на щорічні додаткові відпустки (ст. 7 та 8 Закону), **зараховуються:**

1) час фактичної роботи із шкідливими, важкими умовами або з особливим характером праці, якщо працівник зайнятий у цих умовах не менше половини тривалості робочого дня, встановленої для працівників даного виробництва, цеху, професії або посади;

2) час щорічних основної та додаткових відпусток за роботу із шкідливими, важкими умовами і за особливий характер праці;

3) час роботи вагітних жінок, переведених на підставі медичного висновку на легшу роботу, на якій вони не зазнають впливу несприятливих виробничих факторів.

Які періоди не потрапляють до стажу для щорічної додаткової відпустки:

— дні, в які було **відпрацьовано менше половини тривалості робочого дня**;

— **періоди тимчасової непрацездатності** (“ТН” і “НН”); відпустка по вагітності та пологах;

— **періоди: відпустки без збереження зарплати; додаткової відпустки** працівникам, які мають дітей; навчальної, творчої відпустки; чорнобильської відпустки, відпустки УБД; відпустки для підготовки та участі у змаганнях; відпустки, встановлені колдоговором; відпустки при народженні дитини;

— **періоди збереження середнього заробітку** за період підвищення кваліфікації, виконання державних та громадських обов'язків тощо.

— **інші періоди: простій, прогул; інші неявки; призупинення дії трудового договору, увільнення від роботи на період військової служби тощо.** Ці періоди не потрапляють і до стажу для щорічної основної відпустки.

ЧИ ЗАРАХОВУВАТИ ДО СТАЖУ ДЛЯ ВІДПУСТКИ ВИХІДНІ ДНІ, ЯКЩО ВОНИ МІЖ ПЕРІОДАМИ, ЩО НЕ ВКЛЮЧАЮТЬСЯ ДО

СТАЖУ?

Приклад 1:

1. Працівник кілька разів підряд брав відпустку без збереження зарплати: **5 днів з понеділка по п'ятницю, потім вихідні дні - субота і неділя і знову відпустка без збереження зарплати - 5 днів з понеділка по п'ятницю.**

Чи виключати вихідні дні (суботу і неділю) з стажу для відпустки?

Стаж для відпустки рахуємо в календарних днях і тому немає підстав для виключення вихідних днів.

А як рахувати стаж для додаткової щорічної відпустки:

1. Стаж завжди рахується в календарних днях.
2. Щорічні основні та додаткові відпустки враховуються до стажу в календарних днях.
3. Зі стажу виключають календарні дні за періоди, що не зараховуються до стажу.

Розрахунок кількості належних днів щорічної додаткової відпустки - в календарних днях.

Приклад 2.

Працівник не виходив на роботу з **01.03.2022 року по день звільнення - 10.04.2025 року**, якщо працівник з 01.03.2022 року по день звільнення табелювався як відсутній на роботі з нез'ясованих причин (НЗ). Звільнення на підставі **п. 8-3 ч. 1 ст. 36 КЗпП** через відсутність працівника на роботі та інформації про причини такої відсутності понад чотири місяці поспіль.

Порахували таким чином: за 365 к.дн. працівник має право на 24 к.дн. відпустки. З цих днів виключаємо дні неявок - 261 кал.день і залишаються 104 к.дн. - вихідних днів. За ці вихідні дні накопичувалися дні щорічної основної відпустки - $(104 \text{ к.дн.} \times 24 \text{ к.дн.}) / 365 \text{ к.дн.} = 6,8 = 7 \text{ к.дн.}$ щорічної основної відпустки на які має право працівник за кожен рік.

Чи вірний наш розрахунок?

НІ- стаж відсутній для щорічної основної відпустки за період **з 01.03.2022 по 10.04.2025.**

ЯК ВИЗНАЧАТИ І ОКРУГЛЮВАТИ КІЛЬКІСТЬ ДНІВ НАЛЕЖНОЇ ВІДПУСТКИ

Кількість днів стажу за робочий рік =

**Кількість календарних днів у
робочому році - Кількість днів, які
виключаються зі стажу для щорічної
відпустки на підставі ст. 9 Закону про**

відпустки

Кількість днів належної щорічної відпустки =

(Тривалість щорічної відпустки

**/ Кількість к.дн. робочого року (без святкових і
неробочих)**

x Кількість днів стажу за робочий рік

Лист Мінкокономіки від 06.10.2017

№19585/0/2-17/28: якщо в поточному році працівнику надано щорічну відпустку повної тривалості, під час її розрахунку за наступний рік має бути зроблено перерахунок тривалості щорічної відпустки залежно від фактично відпрацьованих працівником днів, з урахуванням кількості днів відпустки, отриманої авансом.

Приклад 3

Працівник перебував у відпустці без збереження зарплати на підставі ст. 26 Закону про відпустки з **01.03.2022 по 31.03.2025. Прийняття на роботу - 01.12.2021, звільнення - 11.04.2025.**

Щорічну відпустку не використав жодного дня.

Період з **24.12.2023 по 31.03.2025** виключається зі стажу для щорічної основної відпустки.

Стаж для відпустки рахуємо так:

01.12.2021—30.11.2022: (31 **-1**) + (31 **- 2**) + 28 + (31 **-1**) + 30 + 31 + 30 + 31 + 31 + 30 + 31 + 30 = **361** к. дн

01.12.2022—30.11.2023: **365** к.дн.

01.12.2023—30.11.2024: **23** к.дн. (**366** к. дн.)

01.12.2024—11.04.2025: **11** к.дн. Всього - **760** к.дн.

**Кількість днів належної щорічної відпустки -
рахуємо окремо за кожен робочий рік:**

(24 к.дн. / 366 / 365/361/ к.дн.) x Стаж в к.дн. = ?

У ЯКИХ ВИПАДКАХ ЩОРІЧНІ ВІДПУСТКИ ПЕРЕНОСЯТЬ НА ІНШИЙ ПЕРІОД І ЗА ЯКИХ УМОВ?

Щорічна відпустка повинна бути перенесена на інший період або продовжена в разі:

- 1) тимчасової непрацездатності працівника**, засвідченої у встановленому порядку;
- 2) виконання працівником державних або громадських обов'язків**, якщо згідно з законодавством він підлягає звільненню на цей час від основної роботи із збереженням заробітної плати;
- 3) настання строку відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами;**
- 4) збігу щорічної відпустки з відпусткою у зв'язку з навчанням;**
- 5) встановлення згідно із Законом України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" факту позбавлення працівника особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України. <...>
ч. 2 ст. 11 Закону про відпустки

Додаткові відпустки працівникам, які мають дітей або повнолітню дитину - особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи надаються понад щорічні відпустки, передбачені статтями 6, 7 і 8 цього Закону, а також понад щорічні відпустки, встановлені іншими законами та нормативно-правовими актами, і переносяться на інший період або продовжуються у порядку, визначеному статтею 11 цього Закону.
ст. 20 Закону про відпустки

У разі ЛН по догляду за хворою дитиною - щорічна відпустка не переноситься.

У ЯКИХ ВИПАДКАХ ЩОРІЧНІ ВІДПУСТКИ МОЖУТЬ БУТИ ПЕРЕНЕСЕНІ НА ІНШИЙ ПЕРІОД І ЗА ЯКИХ УМОВ?

Щорічна відпустка **на вимогу працівника** повинна бути перенесена на інший період у разі:

1) порушення власником або уповноваженим ним органом терміну письмового повідомлення працівника про час надання відпустки (повідомлення передбачено ч. 10 ст. 10 цього Закону);

2) несвоєчасної виплати власником або уповноваженим ним органом заробітної плати працівнику за час щорічної відпустки (строки встановлені ч. 1 ст. 21 цього Закону. <...>

ч. 1 ст. 11 Закону про відпустки.

Щорічна відпустка за ініціативою власника або уповноваженого ним органу, **як виняток**, може бути перенесена на інший період **тільки за письмовою згодою працівника та за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації** (профспілковим представником) або іншим уповноваженим на представництво трудовим колективом органом **у разі, коли надання щорічної відпустки в раніше обумовлений період може несприятливо відбитися на нормальному ході роботи підприємства**, та за умови, що частина відпустки тривалістю не менше 24 календарних днів буде використана в поточному робочому році.

ч. 3 ст. 11 Закону про відпустки

ЧИ МОЖЕ КЕРІВНИК ЗА ВЛАСНИМ РІШЕННЯМ ВІДКЛИКАТИ ПРАЦІВНИКА З ВІДПУСТКИ?

1. Підстави для відкликання працівника з щорічної відпустки наведені у ч. 3 ст. 12 Закону про відпустки.
2. Для відкликання працівника з щорічної відпустки він має надати згоду.
3. Відкликати працівника зі щорічної відпустки можна, якщо буде дотримано тривалості безперервної частини відпустки - 14 к. дн.
4. Під час дії військового стану немає обов'язку роботодавця надати невикористану частину відпустки до закінчення робочого року.

Роботодавець не має права відкликати працівника:

- **з щорічної відпустки у зв'язку з виробничою необхідністю** чи за власною ініціативою (за відсутності передбачених законодавством підстав;
- **з будь якої іншої відпустки:** дитячої; навчальної, творчої відпустки; чорнобильської відпустки, відпустки УБД тощо.

Стаття 12. Поділ щорічної відпустки на частини. Відкликання з відпустки

Щорічну відпустку на прохання працівника може бути поділено на частини будь-якої тривалості за умови, що основна безперервна її частина становитиме не менше 14 календарних днів.

Невикористану частину щорічної відпустки має бути надано працівнику, як правило, до кінця робочого року, але не пізніше 12 місяців після закінчення робочого року, за який надається відпустка. **не застосовується**

Відкликання з щорічної відпустки допускається за згодою працівника лише для відвернення стихійного лиха, виробничої аварії або негайного усунення їх наслідків, для відвернення нещасних випадків, простою, загибелі або псування майна підприємства з додержанням вимог частини першої цієї статті та в інших випадках, передбачених законодавством. У разі відкликання працівника з відпустки його працю оплачують з урахуванням тієї суми, що була нарахована на оплату невикористаної частини відпустки.

ПРАЦІВНИК ХОЧЕ ВИЙТИ НА РОБОТУ ПІД ЧАС ЩОРІЧНОЇ ВІДПУСТКИ: ЯК БУТИ?

Роботодавець має низку обов'язків, яких він має дотримуватися згідно з КЗпП і законодавчими актами:

- 1) **гарантувати працівнику відпочинок** шляхом надання щорічної відпустки (Конституція України);
- 2) в мирний час щорічну основну відпустку потрібно використати до закінчення 2-го робочого року; щорічну додаткову відпустку — до закінчення робочого року;
- 3) **черговість надання відпусток визначається графіками, які** затверджуються за погодженням з профспілкою (чи іншим уповноваженим органом,) і **доводиться до відома всіх працівників** (ч. 10 ст. 10);
- 4) конкретний період надання щорічних відпусток узгоджується між працівником і роботодавцем який зобов'язаний письмово **повідомити працівника про дату початку відпустки не пізніш як за два тижні** до встановленого графіком терміну (ч. 11 ст. 10 Закону);
- 5) працівника належить **ознайомити з наказом про надання щорічної відпустки** під підпис;
- 6) **відпускні виплачуються до початку відпустки.**

Працівник повинен дотримуватися вимог КЗпП та трудової дисципліни:

- ▶ його ознайомили з графіком відпусток;
- ▶ з ним погодили початок відпустки і повідомили з 2 тижні до початку;
- ▶ його ознайомили з наказом про надання щорічної відпустки;
- ▶ йому виплатили відпускні до початку відпустки.

Які законодавчі підстави для припинення щорічної відпустки, крім передбачених ст. 11 Закону про відпустки?

Жодних!

Якщо працівник самовільно виходить на роботу й починає працювати під час відпустки - він порушує трудову дисципліну.

Усі питання, пов'язані з випадками, коли працівник не хоче йти у відпустку чи хоче припинити її - регулюють в ПВТР.

ПРАЦІВНИК САМОВІЛЬНО ВИХОДИТЬ НА РОБОТУ ПІД ЧАС ЩОРІЧНОЇ ВІДПУСТКИ: ЩО ОПЛАЧУВАТИ?

1. Затверджений графік відпусток і з ним ознайомлений працівник.

2. Перенесення відпустки на новий термін **можливе за згодою між працівником і роботодавцем (до початку відпустки).**

3. У цьому випадку працівник порушує **Правила внутрішнього трудового розпорядку** й створює зайві проблеми, зокрема:

— якщо його роботу доручено на час його відсутності іншій особі;

— якщо він уповноважений підписувати первинні (накладні, акти) чи інші важливі первинні, звітні та інші документи;

— якщо він є матеріально відповідальною особою;

— якщо він користується службовим автотранспортом;

— якщо з ним трапиться нещасний випадок на виробництві чи по дорозі на роботу.

Що проставляти в таблиці обліку робочого часу: робочі дні чи дні відпустки?

Має бути достовірний облік робочого часу на підставі наказу про відпустки - це позначка “В”.

Чи можна проставити робочі дні в дні виходу на роботу?

Ні - для цього роботодавець має відкликати працівника з щорічної відпустки - за наявності підстав, перелічених у ч. 3 ст. 12 Закону про відпустки.

Відповідно до Правил внутрішнього розпорядку і посадової інструкції - працівник зобов'язаний виконувати розпорядження роботодавця — в межах обумовлених трудовим договором, посадовою (робочою) інструкцією й ПВТР.

ПРАЦІВНИК НЕ БЕРЕ ЩОРІЧНУ ВІДПУСТКУ КІЛЬКА РОКІВ ПІДРЯД: ЯК БУТИ?

Конвенція про оплачувані відпустки N 132 (переглянута у 1970 році), ратифікована Законом від 29.05.2001 N 2481-III

Стаття 12

Угоди про відмову від права на мінімальну щорічну оплачувану відпустку, визначену параграфом 3 статті 3 цієї Конвенції, або про невикористання такої відпустки із заміною її компенсацією чи іншим чином, відповідно до національних умов, **визнаються недійсними або забороняються.**

Закон України “Про відпустки” від 15.11.1996 № 504/96-ВР

Черговість надання відпусток визначається графіками, які затверджуються власником або уповноваженим ним органом за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) чи іншим уповноваженим на представництво трудовим колективом органом, і **доводиться до відома всіх працівників.** При складанні графіків ураховуються інтереси виробництва, особисті інтереси працівників та можливості для їх відпочинку. *ч. 10 ст. 10 Закону*

У разі перенесення щорічної відпустки новий термін її надання встановлюється за згодою між працівником і власником або уповноваженим ним органом. *ч. 4 ст. 11 Закону про відпустки*

ВИСНОВОК: відповідальність за ненадання щорічних відпусток несе роботодавець, який повинен забезпечити виконання приписів КЗпП, Закону про відпустки та інших законодавчих актів з праці.

РОЗРАХУНОК ВІДПУСКНИХ: ЯКІ ВИПЛАТИ ВРАХОВУВАТИ ДЛЯ ОПЛАТИ ВІДПУСТКИ

Суми нарахованої заробітної плати, крім премій (в тому числі за місяць) та інших заохочувальних виплат за підсумками роботи за певний період, враховуються у тому місяці, за який вони нараховані.

Премії (в тому числі за місяць) та інші заохочувальні виплати за підсумками роботи за певний період під час обчислення середньої заробітної плати враховуються в заробіток періоду, який відповідає кількості місяців, за які вони нараховані, починаючи з місяця, в якому вони нараховані. <...> Якщо **період, за який нараховано** премію чи іншу заохочувальну виплату, працівником **відпрацьовано частково**, під час обчислення середньої заробітної плати **враховується сума у розмірі не більше фактично нарахованої суми премії чи іншої заохочувальної виплати**.

Не враховуються в заробіток для розрахунку середньої зарплати (п 4 Порядку № 100):

- а) виплати за виконання окремих доручень (одноразового характеру), що не входять в обов'язки працівника;
- б) одноразові виплати: компенсація за невикористану відпустку, матдопомога, допомога при виході на пенсію, вихідна допомога;
- г) премії за результатами щорічного оцінювання, за винаходи та рацпропозиції, впровадження винаходів, нової техніки і технології, за збирання і здавання брухту чорних, кольорових і дорогоцінних металів, відпрацьованих деталей машин, автомобільних шин;
- и) виплати, пов'язані з святковими та ювілейними датами, днем народження, за довголітню і бездоганну трудову діяльність, активну громадську роботу тощо;
- о) грошова винагорода за сумлінну працю та зразкове виконання службових обов'язків

ЯК ВРАХОВУВАТИ ВИПЛАТИ ЗА ПОПЕРЕДНІ ПЕРІОДИ?

Лист Мінекономіки від 10.09.2021 № 4711-06/45145-07

<...> Отже, у випадку несвоєчасного нарахування доплати за роботу у нічний час, надурочний час, за роботу у святковий (неробочий) день тощо донараховані суми складових заробітної плати мають бути віднесені до заробітку тих місяців, за який вони мали бути нараховані. При цьому, **якщо місяці, за які проводилося донарахування, входили до розрахункового періоду для обчислення середньої заробітної плати, то необхідно здійснити перерахунок** середньої заробітної плати з урахуванням донарахованих сум складових заробітної плати. <...>

Ситуація 1.

У січні 2025 нарахували помилково пропущену надбавку за грудень 2024 - 5000 грн.

Для всіх випадків розрахунку середньої зарплати за Порядком № 100, **коли до розрахункового періоду входив грудень 2024 потрібно передбчислити середню зарплату й доплатити (за потреби).**

Ситуація 2.

У березні 2025 підприємство вирішило підвищити оклади з 01.01.2025.

Якщо підприємство доплатить зарплату всім працівникам за січень-лютий 2025 - ці суми під час розрахунку середньої зарплати мають потрапити саме до цих місяців.

Тобто потрібно робити перерахунок СЗ - якщо у розрахунковому періоді є січень-лютий 2025.

ЯК ВРАХОВУВАТИ ПРЕМІЇ ТА ВИНАГОРОДИ ПІД ЧАС ОПЛАТИ ВІДПУСТКИ

До заробітку відповідних місяців розрахункового періоду додається частина, яка визначається діленням суми премії або іншої заохочувальної виплати за підсумками роботи за певний період на кількість відпрацьованих робочих днів періоду, за який вони нараховані, та множенням на кількість відпрацьованих робочих днів відповідного місяця, що припадає на розрахунковий період. Якщо період, за який нараховано премію чи іншу заохочувальну виплату, працівником відпрацьовано частково, під час обчислення середньої заробітної плати враховується сума у розмірі не більше фактично нарахованої суми премії чи іншої заохочувальної виплати.

Приклад 4

Премія за IV квартал 2024 нарахована в січні 2025 - 5000 грн. За IV квартал 2024 було фактично відпрацьовано: **50 р. дн.** (норма - 66 р. дн.).

Відпрацьовано у жовтні 2024 - **18 р.дн.** (норма - 23 р.дн).; у листопаді 2024 - **15 р.дн.** (норма - 21 р.дн); у грудні 2024 - **17 р.дн.** (норма - 22 р.дн).

Відпустка з 24.04.2025

Частки премії до січня-березня 2025:

січень: $(5000 / 50 \text{ р.дн}) \times 20 \text{ р.дн} = 2000 \text{ грн.}$

лютий: $(5000 / 50 \text{ р.дн}) \times 20 \text{ р.дн} = 2000 \text{ грн.}$

березень: $(5000 / 50 \text{ р.дн}) \times 21 \text{ р.дн} = 2100 \text{ грн.}$

Всього - **6100 грн. > 5000 грн.** (фактична премія)

У березні 2025 - включити лише 1000 грн

чи

Розподілити пропорційно з коефіцієнтом: $5000 \text{ грн} / 6100 \text{ грн} = 0,81967$. Який варіант?

ЧИ ВРАХОВУВАТИ СИСТЕМАТИЧНІ МАТДОПОМОГИ ДО ЗАРОБІТКУ ДЛЯ ВІДПУСКНИХ

1. **Матеріальна допомога має разовий характер і не є винагородою за виконану роботу.**
2. **Однак матеріальна допомога, що виплачується за рахунок фонду оплати праці, належить до заробітної плати у складі заохочувальних та компенсаційних виплат.**
3. При обчисленні середньої заробітної плати **не враховуються**: одноразові виплати (компенсація за невикористану відпустку, **матеріальна допомога**, допомога працівникам, які виходять на пенсію, вихідна допомога тощо) (пп. “б” п. 4 Порядку № 100).
4. У разі нарахування матдопомоги кілька разів протягом року - вона не стає систематичною виплатою і не раховується в заробіток для розрахунку середньої зарплати за Порядком № 100.
5. ДПС говорить про систематичний характер матдопомоги з метою визначення виду доходу для оподаткування (є систематичною у разі виплати більшості працівникам).
5. **Матеріальна допомога, що належить до складу зарплати, входить до бази нарахування ЄСВ.**

У РОЗРАХУНКОВОМУ ПЕРІОДІ ЛИШЕ ДОПОМОГА ПО ВАГІТНОСТІ ТА ПОЛОГАХ

При обчисленні середньої заробітної плати для оплати за час відпусток або компенсації за невикористані відпустки, крім зазначених вище виплат, до фактичного заробітку включаються виплати за час, протягом якого працівнику зберігається середній заробіток <...> та допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

абз 4 п 3

Порядку № 100

Приклад 5

Працівниця у відпустці без збереження зарплати з 1 грудня 2022. Під час неї надала лікарняний по вагітності та пологах на 126 к.дн.

Нараховані декретні **з 28.02.2025 по 03.07.2025 - 33114,06 грн, у т.ч.:**

- за 1 дн. лютого: 262,81 грн. x 1 дн. = **262,81** грн.
- за 31 дн. березня: 262,81 грн. x 31 дн. = **8147,11** грн.
- за 30 дн. квітня: 262,81 грн. x 30 дн. = **7884,30** грн.
- за 31 дн. травня: 262,81 грн. x 31 дн. = **8147,11** грн.
- за 30 дн. червня: 262,81 грн. x 30 дн. = **7884,30** грн.
- за 3 дн. липня: 262,81 грн. x 3 дн. = **788,43** грн.

Щорічна відпустка - 16 к. дн. з 04.07.2025.

Розрахунковий період:

липень 2024-червень 2025.

Заробіток для відпустки:

33114,06 - 788,43 = 32325,63 грн

Середня зарплата для оплати відпустки:

32325,63 грн / 123 дн = 262,81 грн.

КІЛЬКА ВІДПУСТОК ПІДРЯД: ЯК ВИЗНАЧАТИ РОЗРАХУНОВИЙ ПЕРІОД?

Обчислення середньої заробітної плати для оплати часу відпусток, надання матеріальної (грошової) допомоги або виплати компенсації за невикористані відпустки проводиться виходячи з виплат **за останні 12 календарних місяців роботи, що передують місяцю надання відпустки**, надання матеріальної (грошової) допомоги або виплати компенсації за невикористані відпустки.
п. 2 Порядку № 100

Приклад 6

Працівник з **28.04.2025** бере кілька відпусток підряд:

- щорічну основну відпустку - 30 к. дн.;
- щорічну додаткову відпустку - 7 к.дн. (з **28.05.2025**);
- відпустку на дітей - 10 к. дн. (з **04.06.2025**)

Розрахунковий період для відпустки:

- щорічної основної: **квітень 2024- березень 2025**;
- щорічної додаткової: **травень 2024- квітень 2025**;
- відпустки на дітей: **червень 2024- травень 2025**.

Приклад 7

Працівник з **28.04.2025** бере **щорічну основну відпустку** за **2023-2024** і за **2024-2025** рік - 48 к.дн.

Це один вид відпустки і однаковий розрахунковий період.

Розрахунковий період для розрахунку середньої зарплати: **квітень 2024- березень 2025**.

ЯКИЙ РОЗРАХУНКОВИЙ ПЕРІОД, ЯКЩО ПРАЦІВНИК ПРАЦЮВАВ ЛИШЕ КІЛЬКА ДНІВ?

Приклад 8

Працівник перебував у відпустці без збереження зарплати на підставі ст. 26 Закону про відпустки **з 1 квітня 2024 по 21 березня 2025**. У березні 2025 відпрацьовано лише 7 р. дн. (з 23 по 31 березня).

У квітні 2025 він бере відпустку на дітей за 2024 і 2025 рік - **20 к. дн.**

Розрахунковий період: **квітень 2024 - березень 2025**

Варіант 1.

Зарплата за 7 р. дн. березня 2025 - 5220 грн.

Початок відпустки на дітей - 14.04.2025.

Розрахунок середньої зарплати з виплат за період з 23 по 31 березня, на які припало 7 р. дн. (9 к.дн.)

Середня зарплата для оплати щорічної відпустки:

5220 грн / 9 к.дн. = 580 грн.

Відпускні за 20 к.дн.: 580 грн. x 20 к.дн. = 11600

грн.

Варіант 2

З 23 березня **по 1 квітня** 2025 була “дитяча” відпустка 10 к.дн. за 2023 рік нараховано відпускні - **4820 грн.**

Розрахунок середньої зарплати з відпускних за період з 23 по 31 березня 2025 (9 к. дн.)

Відпускні за березень 2025: $(4820 \text{ грн} / 10) \times 9 \text{ дн} = 4338 \text{ грн.}$

Середня зарплата для дитячої відпустки:

4338 грн / 9 к.дн. = 482 грн.

Відпускні : 482 грн. x 20 к.дн. = 9640 грн.

ЯКИЙ ПОРЯДОК РОЗРАХУНКУ ВІДПУСКНИХ ПРИ НЕФІКСОВАНОМУ РОБОЧОМУ ЧАСІ

Листи Мінекономіки від 28.07.2023 № 4706-03/38577-09, від 21.08.2023 № 4706-05/43889-09:

Для працівників з нефіксованим робочим часом надурочною є робота понад нормальну тривалість робочого часу, встановлену на тиждень.

Запровадження підсумованого обліку робочого часу для таких працівників є недоцільним.

Для того, щоб визначити порядок оплати годин, відпрацьованих поза межами базових, потрібно кількість фактично відпрацьованих годин за певний період порівняти з нормою.

Зарплата виплачується за фактично відпрацьований час або за відрядними розцінками.

Під час оплати відпусток працівникам з нефіксованим робочим часом:

- 1) якщо працівник відпрацював хоча б 32 години за місяць (чи йому оплатили 32 години) - вважається, що відпрацьований повний місяць - з метою розрахунку відпускних;
- 2) дні і години, в які працівник не працював через нефіксований робочий час, не виключаємо зі стажу та розрахункового періоду;
- 3) періоди відпусток без збереження зарплати та інші періоди, передбачені законодавством, виключаються з розрахункового періоду.

ВІДСУТНІЙ ЗАРОБІТОК У РОЗРАХУНКОВОМУ ПЕРІОДІ

Якщо в розрахунковому періоді у працівника не було заробітної плати, розрахунки проводяться з установлених йому в трудовому договорі тарифної ставки, посадового (місячного) окладу.

Якщо розмір посадового окладу є меншим від передбаченого законодавством розміру мінімальної заробітної плати, середня заробітна плата розраховується з установленого розміру мінімальної заробітної плати на час розрахунку. У разі укладення трудового договору **на умовах неповного робочого часу, розрахунок проводиться з розміру мінімальної заробітної плати, обчисленого пропорційно** до умов укладеного трудового договору.

Якщо розрахунок середньої заробітної плати обчислюється виходячи з посадового окладу чи мінімальної заробітної плати, то її нарахування здійснюється шляхом множення посадового окладу чи мінімальної заробітної плати на кількість місяців розрахункового періоду.

Варіант 1.

У розрахунковому періоді є лише 2 відпрацьованих робочих дні у грудні 2024, за які нараховано - 727,28 грн. (оклад - 8000 грн). Решта - відпустка без збереження зарплати.

Відпустка з 10.04.2025.

Середня зарплата: 727,28 грн. / 2 дн. = 363,64 грн

Варіант 2

У розрахунковому періоді лише періоди відпустки без збереження зарплати (оклад - 7253 грн). Повна зайнятість.

Відпустка з 14.04.2025.

Середня зарплата для оплати відпустки: (8000 грн. x 12) / 365 дн. = 263,01 грн

ВІДСУТНІЙ ЗАРОБІТОК У РОЗРАХУНКОВОМУ ПЕРІОДІ + НЕПОВНИЙ РОБОЧИЙ ЧАС

У разі укладення трудового договору на умовах неповного робочого часу, розрахунок проводиться з розміру мінімальної заробітної плати, обчисленого пропорційно до умов укладеного трудового договору. *п. 4 Порядку № 100*

Приклад 9

Неповний робочий тиждень з ініціативи працівника встановлений у березні 2022: робота у вівторок і четвер - по 8 годин тобто 16 годин на тиждень; зайнятість - 0,4 (16 год. / 40 год.).

Посадовий оклад - 12 000 грн.

Відпустка без збереження зарплати з 01 грудня 2022 по 31.03.2025.

Одразу після її закінчення працівник взяв відпустку на дітей - 10 к.дн

Відпустка з 01.04.2025 - 10 к.дн.

Розрахунковий період:

квітень 2024 - березень 2025

Заробіток у цьому періоді відсутній.

Розрахунок СЗ з частини окладу:

12 000 грн x 0,4 = 4 800 грн.

Середня зарплата:

(4800 грн. x 12) / 365 дн. = 157,81 грн.

Відпускні: 157,81 грн. x 10 дн. = 1578,10 грн

ВІДСУТНІЙ ЗАРОБІТОК У РОЗРАХУНКОВОМУ ПЕРІОДІ + НЕПОВНИЙ РОБОЧИЙ ЧАС

У разі укладення трудового договору на умовах неповного робочого часу, розрахунок проводиться з розміру мінімальної заробітної плати, обчисленого пропорційно до умов укладеного трудового договору. *п. 4 Порядку № 100*

Приклад 10

Неповний робочий тиждень **з ініціативи роботодавця** встановлений у березні 2022: робота у вівторка і четвер - по 8 годин тобто **16 годин на тиждень; зайнятість - 0,4 (16 год. / 40 год.)**.

Посадовий оклад - 7 253 грн. < МЗП (8000 грн).

Призупинення дії трудового договору з 01.04.2023 по 31.03.2025.

Приступив до роботи 01.04.2025.

Відпустка з 21.04.2025 - 14 к.дн.

Розрахунковий період:

квітень 2024 - березень 2025

Не виключаємо “невідпрацьовані робочі дні” через неповний робочий тиждень.

Заробіток у цьому періоді відсутній.

Розрахунок СЗ з частини МЗП:

8 000 грн x 0,4 = 3200 грн.

Середня зарплата:

(3200 грн. x 12) / 365 дн. = 105,21 грн.

Відпускні: 105,21 грн. x 10 дн. = 1052,10 грн

ЯК РАХУВАТИ КОМПЕНСАЦІЮ ЗА НЕВИКОРИСТАНУ ВІДПУСТКУ У 2025

Роз'яснення Мінекономіки від 01.02.2024

<...>

Якщо працівник отримує компенсацію **за дні відпусток, на які він набув право до 31.12.2023**, розрахунок середньої заробітної плати здійснюється виходячи з виплат, нарахованих у 2023 році. Таким чином, **в розрахунок включаються місяці, відпрацьовані упродовж 2023 року**.

Заробітна плата, нарахована працівнику у 2023 році (за фактично відпрацьований час з 1 січня або з першого числа місяця після оформлення на роботу до першого числа місяця, в якому виплачується компенсація за невикористану відпустку), **ділиться на кількість календарних днів у розрахунковому періоді**. Отримана середньоденна заробітна плата множиться на кількість днів відпустки, що підлягають оплаті.

При цьому **обчислення середньої заробітної плати для виплати компенсації за невикористані відпустки працівнику за 2024 рік** (на які він набув право після 31.12.2023) **проводиться виходячи з виплат за останні 12 календарних місяців роботи, що передують місяцю виплати компенсації за невикористані відпустки**. <...>

Отже, **розрахунок середньої заробітної плати для виплати компенсації за невикористані відпустки**, на які працівник набув право до 31.12.2023, здійснюватиметься в розрахунковому періоді з 01.01.2023 по 31.12.2023, а за невикористані відпустки, на які працівник набуде право після 31.12.2023, в розрахунковому періоді з **01.04.2023 по 31.03.2024** виходячи з встановленого на час розрахунку, зокрема, на дату звільнення, посадового окладу (17 000 гривень) **(до 31.12.2023 оклад був 14 000 грн)**. <...>

Тобто **щодо компенсації за невикористані відпустки, право на які було набуто до 31.12.2023 (включно), застосовуємо новий підхід**, а щодо компенсації за відпустки починаючи з 01.01.2024 – старий підхід. <...>

ЯКИЙ АЛГОРИТМ РОЗРАХУНКУ КОМПЕНСАЦІЇ У РАЗІ ЗВІЛЬНЕННЯ

Приклад 11

Працівник перебував у відпустці без збереження зарплати на підставі ст. 26 Закону про відпустки з 1 грудня 2022 по 31 березня 2025.

28 квітня 2025 працівник звільняється

Тривалість щорічної основної відпустки - 24 к. дн.

Посадовий оклад - **7500 грн.**

Невикористані дні щорічної відпустки за період з 14.10.2022 (дата прийняття на роботу) по 28.04.2025.

Але період з 24.12.2023 по 31.05.2025 виключається зі стажу для щорічної основної відпустки.

Стаж і середню зарплату для компенсації за невикористану відпустку рахуємо так:

До 31.12.2023: $(365 + 17 + 30 + 23) = 435$ к. дн.

Кількість днів належної відпустки до 31.12.2023:

14.10.2022-13.10.2023 робочий рік - 24 к.дн.

14.10.2023-31.12.2023: $(24 / 365 \text{ к.дн.}) \times (17 \text{ к.дн} + 30 \text{ к.дн} + 23 \text{ к.дн.}) = 4,6 \approx 4 \text{ к.дн.}$???

Середня зарплата-2023 - для компенсації за 28 к.дн. відпустки за періоди до **31.12.2023:**

$(8000 \text{ грн} \times 12) / 365 \text{ к.дн.} = 263,01 \text{ грн}$

З 01.01.2024: Стаж $(0 + 28 \text{ к.дн.}) = 28 \text{ к.дн.}$

Кількість днів відпустки з 01.01.2024 - 2 к.дн.

Середня зарплата-2025 - для компенсації за 2 к.дн. відпустки за періоди з **01.01.2024:**

$(8000 \text{ грн} \times 12) / 365 \text{ к.дн.} = 263,01 \text{ грн.}$

КОМПЕНСАЦІЯ БЕЗ ЗВІЛЬНЕННЯ: ЯК ВИЗНАЧАТИ ДАТУ ПОДІЇ І РОЗРАХУНКОВИЙ ПЕРІОД

Крок 1.

Працівник звертається з заявою про виплату грошової компенсації щорічної відпустки

1. На момент подання заяви має бути відгуляно ≥ 24 к. дн. щорічної основної та щорічної додаткової відпустки за робочий рік.

2. Соціальна відпустка на дітей до щорічних відпусток не відноситься.

Крок 2

Видається наказ про виплату компенсації (за умови що 24 дні використано)

1. **Дата події** - дата видання наказу.

2. На момент видання наказу - 24 дні щорічної відпустки має бути вже відгуляно.

ПДФО, ВЗ і ЄСВ:

Компенсація за невикористану відпустку (без звільнення) - це одноразова виплата, яка входить до складу зарплати:

1. Оподатковується ПДФО і ВЗ як зарплата.

2. Нарахується ЄСВ як на зарплату.

3. У додаках Д1 і 4ДФ відображається як зарплата за поточний місяць.

Дата події для визначення розрахункового періоду і обчислення середньої зарплати - дата видання наказу. Якщо компенсація виплачується мобілізованому (призваному на військову службу працівнику такому, що уклав контракт на військову служби), то обов'язкові умови:

- 1) заява про виплату компенсації - до кінця місяця, у якому він фактично мобілізований/призваний;
- 2) документ, що підтверджує факт мобілізації (призову, укладення контракту).

ВІДПУСТКИ У ПОДАТКОВОМУ РОЗРАХУНКУ: ЧИ ЗАВЖДИ ВКАЗУВАТИ КТН "10"

Правило 1. Мінімальна база нарахування ЄСВ та максимальна величина при нарахуванні ЄСВ на оплату щорічної відпустки застосовується **окремо за кожний місяць**, якщо період такої відпустки більше одного місяця (пп. 2 п. 2 розд. IV Інструкції № 449).

Правило 2. Суми, нараховані за дні щорічних та додаткових відпусток, вносяться до графи 17 "Загальна сума нарахованої заробітної плати (нарахованого доходу) (усього з початку звітного місяця)" додатку Д1 із зазначенням відповідного місяця лише в сумі, що припадає на дні відпустки у цьому місяці, з кодом типу нарахувань 10. Суми, що припадають на дні відпустки в наступних місяцях, включаються до поля наступних місяців і відображаються в окремих рядках за першим рядком з кодом типу нарахувань 10 (п. 1 розд. IV Порядку № 4).

Правило 3. Суми донарахованих відпускних за попередні періоди відображають з КТН - 10 і зазначенням у реквізиті 10, місяця, за який вони донараховані.

Правило 4. Під час визначення бази оподаткування ПДФО (для ПСП) відпускні відносять до місяця, за який вони нараховані.

Правило 5. У 4ДФ відпускні відображають у місяці нарахування (виплати) з ознакою доходу "101".

У Інструкції № 449 та Порядку № 4 йдеться лише про щорічні основні відпустки. Але для правильності визначення бази нарахування ЄСВ для кожного місяця КТН "10" відображаються усі види оплачуваних відпусток.

ЯК ПОКАЗУВАТИ КОМПЕНСАЦІЮ ЗА НЕВИКОРИСТАНІ ВІДПУСТКИ У ДОДАТКУ Д1 І 4ДФ

Правило 1. Компенсація за невикористану відпустку (нарахована до звільнення) є заробітною заплатою того місяця, у якому вона нарахована.

Правило 2. У додатку Д1 суми нарахованої компенсації за невикористану відпустку відображаються в одному рядку з зарплатою поточного місяця (КТН “10” не застосовується).

Правило 3. Під час визначення бази оподаткування ПДФО (для ПСП) компенсацію відносять до бази місяця, у якому вона нарахована.

Правило 4. У 4ДФ суми нарахованої компенсації за невикористані відпустки відображається у складі зарплати з ознакою доходу - “101”- у місяці нарахування (виплати).

Правило 5. Компенсація за невикористану відпустку не враховується до заробітку під час розрахунку середньої зарплати за Порядком № 100.

Правило 6. На компенсацію за невикористану відпустку (виплачену без звільнення) нараховується ЄСВ у загальному порядку і тому вона враховується до заробітку під час обчислення середньої зарплати для лікарняних за Порядком № 1266.

ДОНАРАХУВАННЯ ТА СТОРНУВАННЯ ВІДПУСКНИХ: ЩО У ПОДАТКОВОМУ РОЗРАХУНКУ

Якщо нарахування заробітної плати здійснюється за попередній звітний (податковий) період, зокрема у зв'язку з уточненням кількості відпрацьованого часу, виявленням помилок, **суми донарахованої заробітної плати** включаються до заробітної плати місяця, у якому були здійснені такі донарахування.

Внесення від'ємних значень сум нарахованої заробітної плати (нарахованого доходу) допускається лише у разі відображення:

— сум перерахунків заробітку (доходу), що пов'язані з уточненням кількості відпрацьованого часу у зв'язку з відпусткою, тимчасовою непрацездатністю, допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами, нарахованих у попередніх звітних (податкових) періодах;

— **сторнованих сум відпускних**, допомоги з тимчасової непрацездатності та допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами

абз. 50 п. 1 розд. IV Порядку № 4

1. Якщо потрібно донарахувати відпускні за попередні місяці: **у Д1 - КТН “10” і у реквізиті 10 - місяць, за який вони нараховані.**

2. Якщо потрібно сторнувати відпускні за попередні місяці: **КТН “10” і у реквізиті 10 - місяць, за який вони нараховані і від'ємні значення у графах 16,17 і 20 Д1.**

3. Якщо відобразили відпускні як зарплату разом з одним рядком у Д1 (без КТН - “10”):

— якщо відпускні за поточний місяць - **можна не виправляти;**

— якщо відпускні за наступний місяць: **сторнуємо зарплату (мінусові суми) і з КТН “10” відображаємо відпускні за належний місяць.**

4. Якщо нарахували перехідні відпускні (2 місяці) і показали в одному рядку в Д1,

— **сторнуємо частину відпускних (мінусові суми і КТН “10”) і показуємо цю суму за інший місяць** (додатні суми і КТН “10”).

КОМПЕНСАЦІЯ, НАРАХОВАНА ПІСЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ: ПОДАТКИ, ЄСВ, ЗВІТНІСТЬ

Для осіб, які отримують заробітну плату (дохід) за виконану роботу (надані послуги), строк виконання яких перевищує календарний місяць, єдиний внесок нараховується на суму, що визначається шляхом ділення заробітної плати (доходу), виплаченої за результатами роботи, на кількість місяців, за які вона нарахована.

Зазначений порядок нарахування внеску поширюється також на осіб, яким після звільнення з роботи нараховано заробітну плату (дохід) за відпрацьований час. *ч. 2 ст. 7 Закону про ЄСВ*

Суми компенсації за невикористану відпустку та лікарняних, нарахованих після звільнення, не є об'єктом нарахування ЄСВ:

- визначальний фактор - коли нараховані ці суми в бухобліку: до чи після звільнення;
- **ЄСВ не нараховується на виплати за невідпрацьований час, нараховані після звільнення - незалежно від того, за який період вони нараховані: до чи після звільнення;**
- виплати, на які ЄСВ не нараховується, - не відображаються у додатку Д1 Податкового розрахунку.

У 4ДФ суми, нараховані після звільнення, показують як інші доходи - ознака “127” (ПСП не діє).

**ДЯКУЄМО ЗА
УВАГУ!**

Компанія

Комплексні бюджетні системи

Електронна адреса

webinar@kbs.net.ua

Сайт

kbs.net.ua

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ